NN 17/2021 (19.2.2021.), Izmjene Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj

MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

322

Na temelju članka 12. stavka 2. podstavka 1. Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (»Narodne novine«, broj 17/19 i 98/19) ministrica kulture i medija, uz prethodno mišljenje Hrvatskog knjižničnog vijeća, donosi

IZMJENE STANDARDA

ZA NARODNE KNJIŽNICE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Članak 1.

U Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (»Narodne novine«, broj 58/99) članak 54. mijenja se i glasi:

»*Bibliobus* je pokretna knjižnica, smještena u cestovnom vozilu (autobus, kamion ili kombi), koja ima knjižničnu građu, stručno osoblje i opremu za pružanje knjižničnih usluga stanovnicima na više međusobno udaljenih područja.«.

Članak 2.

Naslov iznad članka 59. mijenja se i glasi: »Karakteristike vozila i unutarnje uređenje bibliobusa«

Članak 59. mijenja se i glasi:

»Kako bi bibliobus mogao obavljati funkciju pokretne narodne knjižnice, treba biti posebno projektiran i konstruiran te namjenski opremljen odgovarajućim namještajem i drugom potrebnom opremom, u skladu s Pravilnikom o tehničkim uvjetima vozila u prometu na cestama i knjižničnim standardima.

Tehnička izvedba i unutarnje uređenje vozila trebaju omogućiti optimalno izvođenje knjižnične djelatnosti i osigurati siguran i ugodan boravak korisnika i osoblja pokretne knjižnice u vozilu.

Bibliobus treba biti konstruiran na način da je osigurano dobro osvjetljenje, mogućnost zagrijavanja i prozračivanja, odgovarajuća dostupnost ulaza/izlaza za korisnike te funkcionalna prohodnost za korisnike i osoblje duž unutrašnjosti vozila.«.

Članak 3.

Članak 60. mijenja se i glasi:

»Cestovno motorno vozilo koje služba pokretne knjižnice koristi kao bibliobus može biti kombi, kamion i autobus. Određuje ih tip podvozja na kojem je obavljena nadogradnja odnosno prenamjena u pokretnu knjižnicu.

Izbor vozila ovisi o konfiguraciji terena, klimatskim uvjetima, cestovnoj mreži, potrebama korisnika, cijeni i dostupnosti na tržištu.

Vrste bibliobusa i tipovi podvozja, unutarnje uređenje, sigurnost i zaštita okoliša, uređeni su u Prilogu koji je sastavni dio ovog Standarda.«.

Članak 4.

Članak 61. briše se.

Članak 5.

Članak 62. briše se.

Članak 6.

Ove Izmjene Standarda stupaju na snagu prvoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 612-04/21-01/0050
Urbroj: 532-02-03-01/1-21-1
Zagreb, 15. veljače 2021.

Ministrica
dr. sc. Nina Obuljen Koržinek, v. r.

PRILOG

VRSTE VOZILA, KONSTRUKCIJA VOZILA, UNUTARNJE UREĐENJE BIBLIOBUSA, SIGURNOST I ZAŠTITA OKOLIŠA

Vrste vozila

Vrste bibliobusa su kombi, kamion i autobus. Određuje ih tip podvozja na kojem je obavljena nadogradnja odnosno prenamjena u pokretnu knjižnicu.

Tablica 1. Vrste i okvirna mjerila vozila

Tip vozila s obzirom na veličinu	**Ukupna dužina vozila (m)**	**Preporučeni minimalni kapacitet fizičkih jedinica građe**	**Najmanja unutarnja visina knjižničnog prostora (m)**
I	više od 10 m	3.000	2,20
II	8 - 10	2.000	2,20
III	6 – 8	1.500	2,05

Tehničke karakteristike vozila propisane su Pravilnikom o tehničkim uvjetima vozila u prometu na cestama.

Bibliobus izrađen na autobusnom podvozju (I. i II. tip) preporučuje se za nizinska područja jer niži pod autobusa može biti ograničavajući faktor za brdovite terene. Osobito je pogodan za velika naselja i gradske četvrti.

Bibliobus izrađen na kamionskom podvozju (I. i II. tip) prikladan je za zahtjevnije terene, s uzbrdicama i lošijim cestama.

Kombi vozilo (III. tip) prikladan je za brdovite terene i vrlo uske ceste. Može učinkovito pružati knjižnične usluge u naseljima do 1.000 stanovnika, odnosno u razasutim područjima s manje od 2.000 stanovnika, odgojnim, obrazovnim i drugim ustanovama, pojedinačnim korisnicima s teškoćama u kretanju i dr.

Konstrukcija vozila

Bibliobus treba biti konstruiran na način da je osigurano dobro osvjetljenje, mogućnost zagrijavanja i hlađenja te prozračivanja, odgovarajuća dostupnost ulaza/izlaza za korisnike te funkcionalna prohodnost duž unutrašnjosti vozila.

Bruto težina (težina vozila i težina tereta) utvrđuje se prema pravilu da 1.200 svezaka tvrdog uveza teži 1 tonu.

Za odabir motora preporučuje se optimalno tehnološko rješenje u trenutku nabave. U skladu s europskim strategijama o dekarbonizaciji prometa za odabir motora preporučuje se optimalno tehnološki – ekološko rješenje u trenutku nabave, a poželjno je prednost dati motorima s prirodnim plinom ili hibridnim motorima.

Konstrukcija nadogradnje bibliobusa I. i II. tipa, a III. tipa po mogućnosti, treba biti:

– nadogradnja ne smije narušavati funkcionalnost i sigurnost vozila te treba omogućavati jednostavan pristup svim agregatima, uređajima i sustavima vozila

– izrađena od laganih, izdržljivih i trajnih materijala, što jednostavnijih za ugradnju; preporučuju se aluminijske ili čelične konstrukcije od pravokutnih cijevi ili slično, koje trebaju biti obložene materijalima koji štite od korozije; čelične ploče, ukoliko nisu nehrđajuće, isto tako trebaju biti obložene materijalima ili sredstvima koji štite od korozije

– za oplatu vozila preporučuje se koristiti izdržljive materijale, otporne na koroziju i hrđanje, koji se mogu izliti iz jednog dijela, tj. bez šavova

– vanjske oplate na bočnim stranama mogu biti aluminijske, čelične ili plastične pojačane staklom; oplate trebaju biti glatke zbog lakšeg čišćenja kao i zbog cjelokupnog izgleda vozila

– za krov su najpogodnije aluminijske, čelične ili plastične oplate pojačane staklom, a prednost imaju jednodijelne, bešavne i nepropusne krovne oplate

– cijela konstrukcija treba biti dobro zaštićena od korozije i toplinski izolirana umetnutim izolacijskim slojem u konstrukcijsku oblogu; preporučuje se koristiti najmanje 5 cm izolacijskog materijala s bočnom antivibracijskom izolacijom

– dijelovi kao što su blatobrani, pragovi, bočni reflektori i krovne ploče mogu biti izrađeni od stakloplastike (fiberglas) koju je lako oblikovati i relativno lako zamijeniti ako se ošteti

– za postavljanje samoljepljivih slika na vanjskom oblikovanju vozila potrebna je savršeno glatka površina.

Vizualni identitet bibliobusa mora biti posebno osmišljen kako bi bio privlačan i prepoznatljiv. Preporuča se izrada cjelovitog dizajnerskog rješenja – knjige grafičkog standarda.

Napajanje električnom energijom i električni sustav

Preporuka je da bibliobusno vozilo bude samodostatno u napajanju električnom energijom i proizvoditi dovoljno energije za nesmetan višesatni rad svih trošila za vrijeme boravka na stajalištu. Ukoliko vozilo ima mogućnosti uključivanja u mrežni sustav napajanja električnom energijom za vrijeme dok stoji na stajalištima, odnosno, ako se stajališta planiraju na taj način, njegove potrebe za vlastitim izvorima električne energije bit će manje.

U vozilu mora postojati izvor energije odvojen od one koju proizvodi motor. To može biti agregat, baterije, solarna energija ili vanjski izvor. Osobitu pozornost treba posvetiti tome da strujni krugovi budu dobro zaštićeni, zasebnim osiguračima ili automatskim prekidačima za svaki pojedini uređaj ili strujni krug u vozilu radi zaštite od požara zbog električnih kvarova.

Zapremina stvaranja energije treba biti što veća jer agregat gubi snagu tijekom vremena. Napon je obično 12 – 24 V, a električni uređaji uglavnom rade na 220 – 240 V tako da je potreban pretvarač napona.

Moguća je i ugradnja solarnih panela na krov vozila koji mogu biti nadopuna akumulatorima i osigurati dio potrebne električne energije za rad trošila u vozilu.

Strujni ormarić s pretvaračem napona, osiguračima, sklopkama za paljenje, utičnicama unutar samog vozila namijenjen napajanju različitih potrošača (računala, rasvjete i sl.) mora biti estetski uklopljen u sam unutrašnji interijer vozila, lako dostupan. Također, strujni ormarić mora imati i zaseban sustav hlađenja kako bi se spriječilo moguće pregrijavanje i nastanak požara.

Prozori i rasvjeta

U vozilu je potrebno omogućiti što više prirodnog svjetla kako bi se omogućilo što ugodnije i za zdravlje ljudi što primjerenije okruženje, a također i kako bi se potreba za proizvodnjom umjetnog svjetla svela na najmanju moguću mjeru.

Za umjetno osvjetljavanje prostora preporučuje se koristiti sustave koji štede energiju i mogu precizno usmjeriti svjetlo na određena mjesta, kao što je LED tehnologija koja usto ima malu potrošnju energiju i nisku voltažu. Fluorescentno osvjetljenje s difuzorima također može biti učinkovito.

Ulaz/izlaz, sve stepenice i prolazi moraju biti dobro osvjetljeni. U području ulaza/izlaza i posudbenog pulta obavezno se mora ugraditi i sigurnosno osvjetljenje.

Svjetla treba postaviti iznad polica, cijelom njihovom dužinom, i to tako da se što je moguće više izbjegnu sjene. Središnji prolaz kroz vozilo kao i područje pulta trebaju uvijek biti osobito dobro osvijetljeni.

Posebno treba omogućiti osvjetljavanje radnih mjesta uz računala i druga sjedeća područja za korisnike u vozilu, ako postoje.

Zasebna svjetla treba postaviti u kabini i prostoru za osoblje.

Prekidače za svjetlo treba postaviti na ulazu i iza pulta. Preporuča se ugraditi više zasebnih prekidača. Svi prekidači moraju biti pravilno označeni i lako dostupni.

Ugradnja bočnih prozora preporučljivija je od ugradnje prozora na krovu radi izbjegavanja mogućih problema s prokišnjavanjem.

Prozori na stražnjem dijelu vozila I. i II. tipa također su preporučljivi jer mogu dati dosta svjetla za cijelo vozilo, a pružaju i osjećaj većeg prostora. Stražnji prozor može poslužiti i kao izlaz u slučaju opasnosti ukoliko tamo nisu postavljena druga vrata.

Svi prozori trebaju biti nepropusni za prašinu i vodu, napravljeni od čvrstog otpornog izo-stakla. Prozori na vozilima I. i II. tipa trebaju imati gumeni okvir umjesto metalnog kako bi ih bilo lakše zamijeniti.

Prozori u vozilu I. i II. tipa barem u jednom svom dijelu moraju imati mogućnost otvaranja. Svi prozori koji se mogu otvarati trebaju imati mogućnost zaključavanja s unutarnje strane.

Ako se ugrađuju prozori na krovu, trebaju se moći otvarati prema stražnjoj strani vozila kako bi se smanjio otpor vjetra za vrijeme vožnje. Preporučuje se ugradnja zvučnog alarma koji bi upozoravao na potrebu zatvaranja krovnih prozora.

Grijanje, klimatizacija, provjetravanje i izolacija

Vozilo mora imati sustav grijanja/hlađenja, odgovarajuće snage u skladu s vrstom i veličinom vozila te potrebama samog terena, kako bi se osigurao ugodan boravak u prostoru.

Kod izračuna potrebnog kapaciteta klimatizacijskog sustava treba uzeti u obzir veličinu unutrašnjosti vozila, kvalitetu izolacije vozila, broj i veličinu prozora i način korištenja vrata. Treba uračunati vremenske uvjete kojima je izloženo vozilo i raspon između postojećih krajnjih temperaturnih vrijednosti, kao i broj osoblja i korisnika, odnosno frekvenciju korištenja pokretne knjižnice.